

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

MICHAEL CHABON

SINDICATUL POLIȚIȘTILOR IDIȘ

Traducere din limba engleză
de Iulia Dromereschi

PALADIN

Timp de nouă luni, Landsman dormise în fiecare noapte la hotelul Zamenhof, fără ca vreunul dintre ceilalți rezidenți să se lase ucis. Acum, cineva îi trăsesese un glonț în cap ocupantului camerei 208, un jidov¹ care-și spunea Emanuel Lasker.

— Nu răspunde nici la telefon, nici la ușă, spune Tenenboym, administratorul de noapte, când vine să-l trezească pe Landsman.

Landsman locuiește în camera 505, a cărei fereastră dă spre firma de neon a hotelului aflat peste drum, pe strada Max Nordau. Hotelul se numește Blackpool, cuvânt prezent în coșmarurile lui Landsman.

— A trebuit să intru cu forța în camera lui.

Administratorul de noapte e un fost pușcaș marin american, care a renunțat singur la heroină în anii '60, după ce s-a întors din dezastruosul Război Cubanez. Se poartă ca o mamă cu populația de drogați din Zamenhof. Le amână plata chiriei și are grijă să fie lăsați în pace, dacă asta își doresc.

¹ În original, *yid*, termen peiorativ pentru „evreu”. S-a optat pentru traducerea cuvântului prin „jidov” și „jidan” (n.r.).

— Ai atins ceva din cameră? spune Landsman.

— Doar banii și bijuteriile, răspunde Tenenboym.

Landsman își trage pantalonii și pantofii și își ridică bretelele. Apoi se întoarce împreună cu Tenenboym să se uite la mânerul ușii, de care atârnă o cravată roșie, cu o dungă groasă, maronie, având nodul deja făcut pentru a economisi timp. Landsman mai are opt ore până să intre în tură. Opt ore mizerabile în care să sugă din sticlă, în acvariul lui de sticlă căptușit cu rumeguș. Landsman oftează și se întinde după cravată. Și-o trece peste cap și-și împinge nodul către guler. Își pune jacheta, pipăie după portofel și după insignă în buzunarul de la piept, atinge shalomul¹ pe care-l poartă într-un toc sub braț – un Smith & Wesson scurtat, model 39.

— Îmi pare rău că vă trezesc, domnule detectiv, spune Tenenboym. Doar c-am observat că nu prea dormi.

— Ba dorm, spune Landsman.

Ridică păhăruțul cu care în prezent are o relație amoroasă – o amintire de la Expoziția Universală din 1977.

— Doar că port chiloți și cămașă.

Ridică păhăruțul și închină pentru cei treizeci de ani care au trecut de la Expoziția Universală de la Sitka. Un apogeu al civilizației evreiești din Nord, umblă vorba, și cine-i el s-o contrazică? Meyer Landsman avea paisprezece ani în acea vară și tocmai descoperirea farmecele femeilor evreice, pentru care 1977 trebuie să fi fost un fel de apogeu.

— Dorm stând pe scaun.

Golește paharul.

— Și port shalom.

Doctorii, terapeuții și fosta lui nevastă susțin că Landsman bea ca să se trateze, reglându-și tuburile și cristalele

¹ În original, *shalem*, varianta a cuvântului ebraic *shalom*, însemnând „pace”, „armonie”, „prosperitate”. Idiomatic, acest cuvânt este folosit atât cu sensul de „salut”, cât și de „la revedere”. Aici are o conotație ironică, având sensul de „pistol”, „armă de foc” (n.r.).

stării sale de spirit cu barosul grosolan al șliboviței de cincizeci de grade. Dar adevărul e că Landsman are doar două stări: fie treaz, fie beat mort. Meyer Landsman este cel mai decorat șames¹ din Districtul Sitka, omul care a rezolvat cazul frumoasei Froma Lefkowitz, ucisă de soțul ei blănar, și care l-a prins pe Podolsky, Ucigașul din Spital. Mărturia sa l-a trimis pe Hîman Cearnî la închisoarea federală pe viață – a fost prima și ultima dată când acuzațiile penale împotriva unui șmecheraș Verbover² au ținut. Are memoria unui deținut, curajul unui pompier și vederea ascuțită a unui spărgător de locuințe. Când trebuie să lupte împotriva infractorilor, Landsman gonește prin Sitka de parcă ar avea cracul de la pantaloni agățat de o rachetă. E ca și cum l-ar însoți o coloană sonoră de film, cu accente puternice de castaniete. Problemele apar atunci când nu lucrează, când gândurile încep să fâșnească pe fereastra deschisă a minții sale ca filele rupte dintr-o sugativă. Uneori, e nevoie de un prespapier greu ca să le țină sub control.

– Nu-mi place că vă dau și mai mult de furcă, spune Tenenboym.

Pe când lucra la Narcotice, Landsman l-a arestat pe Tenenboym de cinci ori. Practic, e baza a ceea ce trece drept prietenie între ei. E aproape suficient.

– Asta nu-i muncă, Tenenboym, spune Landsman. O fac cu drag.

– Așa-i și pentru mine, spune administratorul de noapte. De asta-s administrator de noapte într-un rahat de hotel.

Landsman pune o mână pe umărul lui Tenenboym, apoi pornesc împreună să evalueze situația decedatului, îngheșuindu-se în liftul hotelului Zamenhof – sau ELEVATORO, conform unei plăcuțe de alamă de deasupra ușii. Acum

¹ În original, *shammes*, cuvânt desemnând o persoană care are diferite atribuții în cadrul serviciului religios dintr-o sinagogă (n.r.).

² Organizație criminală de tip mafiot, inventată de autor (n.r.).

cincizeci de ani, când a fost construit hotelul, toate indicațiile, inscripțiile și avertismentele au fost imprimate în esperanto, pe plăcuțe de alamă. Majoritatea au dispărut de mult, victime ale neglijenței, vandalismului sau regulamentului privind incendiile.

Nici ușa, nici cadrul ușii de la camera 208 nu prezintă semne de intrare forțată. Landsman acoperă mânerul cu batista și împinge ușa cu vârful mocasinului.

— Am o senzație ciudată, spune Tenenboym, urmându-l înăuntru. E prima dată când îl văd pe tip. Știți expresia aia — „un om sfârșit“?

Landsman recunoaște că-i sună familiar.

— Majoritatea oamenilor despre care se spune asta n-o merită, spune Tenenboym. La majoritatea oamenilor, dacă mă întrebați pe mine, n-are oricum ce să se sfârșească, de la bun început. Dar tipul ăsta, Lasker, era ca un bețișor pe care-l rupi și se aprinde. Știți? Așa, vreo câteva ore. Și poți auzi sticla spartă cum zornăie înăuntru. Mă rog, s-o lăsăm baltă. N-a fost decât o senzație ciudată.

— Cu toții avem câte o senzație ciudată în ultimul timp, spune Landsman, notând ceva despre starea camerei în carnețelul său negru, deși asemenea notițe sunt redundante, fiindcă rareori i se întâmplă să uite vreun amănunt al unei descrieri fizice.

Lui Landsman i s-a spus, de către aceeași grupare bezmetică formată din medici, psihologi și fosta lui soție, că alcoolul îi va distruge darul memoriei, însă până acum, spre regretul său, s-a dovedit o predicție falsă. Viziunea sa asupra trecutului rămâne fără greș.

— A trebuit să deschidem o linie telefonică separată, doar ca să facem față apelurilor.

— Trăim vremuri stranii pentru evrei, încuviințează Tenenboym. Fără îndoială.

Un mic teanc de cărți broșate se află pe comoda furniruită. Pe noptieră, Lasker ținea o tablă de șah. Arată de

Respectiv, o parte din

parcă o partidă ar fi fost întreruptă la mijloc, într-o situație încurcată, cu regele negru sub atac în centrul tablei și albul în avantaj cu câteva piese. E un set ieftin: un pătrat de carton care se îndoaie la mijloc, cu piese din plastic turnat, goale pe dinăuntru.

Lângă televizor, într-o lampă de podea cu trei abajururi, arde un bec. În afară de tubul de neon din baie, orice alt bec din încăpere a fost îndepărtat sau lăsat să se ardă. Un pachet dintr-o marcă populară de laxative pentru care nu ai nevoie de rețetă se află pe marginea ferestrei ușor întredeschise, iar storurile metalice se ciocnesc la intervale de câteva secunde, mișcate de vântul crâncen care bate dinspre golful Alaska. Vântul aduce un iz acru de pastă pentru fabricarea hârtiei, de motorină pentru bărci, de somon eviscerat și conservat. *Nokh Amol*, un cântec pe care Landsman și orice alt evreu din generația lui, originar din Alaska, l-au învățat în școala primară, pretinde că vântul dinspre Golf umple nările evreiești de promisiuni, de oportunități, de șansa de a o lua de la capăt. Cântecul datează din vremea Ursului Polar, de pe la începutul anilor '40, și ar trebui să fie o formă de exprimare a recunoștinței față de un alt eveniment miraculos: *Încă o dată*. Astăzi, evreii din Districtul Sitka tind să înțeleagă substratul ironic care s-a aflat mereu acolo.

— Se pare c-am cunoscut o grămadă de jidani amatori de șah care luau heroină, spune Tenenboym.

— Și eu, spune Landsman, privind în jos la răposat și dându-și seama că l-a mai văzut prin Zamenhof.

Un bărbat cât o vrabie. Ochișori lucioși, nas cârn. Un val de roșeață în obraji și pe gât – poate cuperoză. Nu era un om dificil, nici vreun ticălos și nici măcar un suflet pierdut. Un jidov nu foarte diferit de Landsman – probabil –, cu excepția drogului pe care-l preferă. Unghii curate. Purta mereu cravată și pălărie. Cândva citise o carte cu note de subsol. Acum Lasker zace pe burtă, pe patul extensibil, cu

fața la perete, purtând doar o pereche de chiloți albi. Păr și pistrui roșcați; o barbă aurie, de trei zile. Un pic de bărbie dublă, pe care Landsman o pune pe seama unei existențe anterioare ca băiat gras. Ochii îi sunt umflați în orbitele înnegrite de sânge. La ceafă are o gaură mică, arsă, cu o picătură de sânge. Niciun semn de împotrivire. Nimic care să arate că Lasker a știut ce-l așteaptă sau că și-a dat măcar seama ce se petrece. Perna, după cum observă Landsman, nu se află pe pat.

— Dacă știam, i-aș fi sugerat să jucăm o partidă, două.

— Nu știam că jucați.

— Sunt slăbuț, spune Landsman.

Lângă dulap, pe covorul plușat, de un galben-verzui ca al unei bomboane de tuse, remarcă o pană micuță, albă. Landsman trage ușa dulapului, iar perna se prăvălește pe podea; în mijloc are o gaură de glonț: a fost folosită ca să amortizeze șocul gazelor de aprindere formate într-un cartuș.

— Nu mă pricep la jocul de mijloc¹.

— Din câte știu eu, domnule detectiv, spune Tenenboym, totul e doar joc de mijloc.

— De parcă n-aș ști, zice Landsman.

Sună să-și trezească partenerul, pe Berko Shemets.

— Detectiv Shemets, rostește el la telefonul mobil, un model Shoyfer AT din dotarea secției. La telefon e partenerul tău.

— Doar te-am rugat să nu mai faci asta, Meyer, spune Berko.

E de prisos precizarea că și el mai are opt ore până să intre în tură.

— Ai dreptul să fii furios, spune Landsman. Dar m-am gândit că s-ar putea să fii încă treaz.

— *Eram treaz.*

¹ La șah, expresia „joc de mijloc“ desemnează acea etapă dintr-o partidă cuprinsă între mutările de deschidere și cele finale (n.r.).

Spre deosebire de Landsman, Berko Shemets nu și-a distrus nici căsnicia, nici viața personală. Adoarme în fiecare seară în brațele minunatei sale soții, a cărei iubire este meritată, răsplătită și apreciată de soțul ei – un bărbat statornic, care nu-i dă niciodată motiv de îngrijorare sau de suferință.

— Blestem pe capul tău, Meyer, spune Berko.

Apoi adaugă în engleza americană:

— Fir-ar să fie!

— La hotelul meu s-a petrecut ceva care pare să fie o crimă, spune Landsman. Un rezident împușcat în ceafă. S-a folosit o pernă pe post de amortizor. S-a lucrat foarte curat.

— Asasin plătit.

— De aceea te și deranjez. E o situație neobișnuită.

În Sitka, cu o populație de trei milioane două sute de mii de locuitori pe fâșia lungă și zimțată a zonei metropolitane, se înregistrează în jur de șaptezeci și cinci de crime pe an. Unele se petrec în mediul mafiot: ștarcări¹ ruși care se anihilează unii pe alții, fără nicio jenă. Celelalte omucideri din Sitka sunt așa-zisele crime pasionale, o formulă laconică de exprimare a efectelor conjugate ale alcoolului și armelor de foc. Execuțiile cu sânge rece sunt la fel de rare pe cât sunt de dificil de îndepărtat de pe panoul mare și alb din sala diviziei, unde se ține socoteala cazurilor deschise.

— Nu ești de serviciu, Meyer. Anunță. Dă-i-l lui Tabacnik și Karpas.

Tabacnik și Karpas, ceilalți doi detectivi care alcătuiesc Divizia B din Secția de Omucideri a Poliției Districtuale, Sediul Central din Sitka, sunt în tura de noapte luna aceasta. Landsman trebuie să admită că nu-i tocmai rea ideea de a le pasa pisica asta deja împușată.

— Aș face-o, spune Landsman, dar aici locuiesc.

— Îl cunoșteai? întrebă Berko, pe un ton mai blând.

¹ În original, *shtarkers*. Acest cuvânt preluat din idiș desemnează o persoană puternică, dornică să-și domine semenii (n.r.).

— Nu, răspunde Landsman, nu-l știam pe jidan.

Își ia ochii de la mortul palid și pistruiat întins pe patul extensibil. Uneori nu se poate abține să-i pară rău pentru ei, dar ar face bine să nu devină un obicei.

— Uite, spune Landsman, du-te înapoi în pat. Putem vorbi mâine despre asta. Scuze că te-am deranjat. Noapte bună. Spune-i lui Ester-Malke că-mi pare rău.

— Pari cam prost dispus, Meyer, spune Berko. Te simți bine?

În ultimele luni, Landsman i-a dat partenerului său mai multe telefoane la ore complet nepotrivite, noaptea, ca să bată câmpii și să se plângă în dialectul alcoolic al suferinței. Cu doi ani în urmă, Landsman își încheiase urât căsnicia, iar anul trecut, în aprilie, sora lui mai mică intrase cu avionul ei Piper Super Cub într-un perete de stâncă al muntelui Dunkelblum. Acum, Landsman nu se gândește la moartea lui Naomi și nici la rușinea divorțului său. E amețit de o imagine cu el șezând în holul întunecat al hotelului Zamenhof, pe o canapea care a fost cândva albă, jucând șah cu Emanuel Lasker – sau care i-o fi fost, de fapt, numele –, trimițându-și ultimul licăr de lumină muribundă unul asupra celuilalt și ascultând clinchetul dulce al cioburilor de sticlă dinăuntru. Faptul că Landsman urăște jocul de șah nu face imaginea mai puțin înduioșătoare.

— Tipul juca șah, Berko. Nu știam. Asta e tot.

— Te rog, spune Berko, te rog, te implor, Meyer, nu începe să plângi.

— Sunt bine, spune Landsman. Noapte bună.

Landsman sună dispeceratul ca să se anunțe drept detectiv principal în cazul Lasker. O altă crimă de rahat nu poate dăuna ratei sale de soluționare a cazurilor. Nu că ar conta. De pe întâi ianuarie, suveranitatea asupra întregului District Federal Sitka – o paranteză rotundă de țărnamuntos, de-a lungul marginilor vestice ale insulelor Baranof și Chichagof – îi va reveni statului Alaska. Poliția Districtuală,

Respectăm drepturile de autor și drepturile de traducere.

căreia Landsman i-a dedicat trupul, mintea și sufletul său timp de douăzeci de ani, va fi desființată. Nu e nici pe departe clar dacă Landsman, Berko Shemets sau oricine altcineva își va păstra slujba. Nimic nu este clar cu privire la Reversie, și de aceea e problematic să fii evreu în timpurile astea.